

مسجد جامع تیس حدود هزار سال پیش بر روی بقایای یک معبد بنا شده و پس از آن بارها تعمیر و توسعه داده شده است

از ساعتی اعتماد می‌کند و با پراپیدش راهی کوهستان‌های اطراف تیس می‌شویم. از راه‌هایی می‌رود که اصلاً راهی وجود ندارد و من حیرانم که این خودروی کوچک کم‌نمی‌آورد و پا به پای صاحبش وفادارانه می‌گازد.

آذرپیرا بر ایم می‌گوید که سابقه روستا (که البته آن زمان بندری عظیم و پر رونق بوده) باز می‌گردد به بیش از ۲۳۰۰ سال پیش. آن زمان این بندر علاوه بر آن که در مسیر عبور کشتی‌های مهم تجاری بوده، خود نیز از بنادر تجاری بزرگ بوده است و جمعیت بسیار زیادی را در خود جای داده است. این ادعای او را تعداد بی‌شمار گورهای اطراف تیس ثابت می‌کند. مبنای بیشتر تحقیقات و کتب قدیمی و تاریخی است از نویسندگان بزرگ به زبان اردو.

او در طول مسیر توضیح می‌دهد: این روستا در دوره پرفراز و نشیب خود تحولات و دگرگونی‌های بسیاری را به خود دیده است. پیشینه تاریخی این بندر گاه به دوران هخامنشیان و قبل از آن برمی‌گردد. حداقل به کمک روایت‌های تاریخی موجود پیشینه تاریخی آن در دوران هخامنشیان به اثبات رسیده است. اگر چه کنکاش درباره قدمت باستانی این بندر گاه نیاز به بررسی‌های باستان‌شناختی دارد.

"نثارک" دریا سالار یونانی اسکندر مقدونی طی سفر خود از دهانه مصب ایندوس (سند) تا خلیج فارس در سال ۳۲۶ قبل از میلاد از وجود این بندر گاه خبر می‌دهد. اما بندر تیس همانند بسیاری از بندر گاه‌های دریای پارس پیشرفت و رونق خود را مرهون تمدن اسلامی و ورود اسلام به این خطه می‌باشد. به هر حال رونق و توسعه این بندر و به طور کلی رونق تجارت و ارتباطات بندر گاه‌های جنوب ایران همچون تیس، هرمز، سیراف، و غیره حاصل احیای روابط بازرگانی باستانی که در زمان‌های دور در آن مناطق برقرار بوده است و به نوعی می‌توان اعراب مسلمان را احیاگر نظام تجاری باستانی دانست که حداقل آثار آن در زمان بابل قدیم و تمدن بین‌النهرین مشاهده شده است. در دوره اسلامی با احیای نظام تجاری باستان این بندر در کنار سایر بنادر جنوب ایران روابط تجاری بین هند و بین‌النهرین را احیا کردند. ورود اسلام به مکران و سند همراه با رونق تجارت و گسترش ارتباطات بود، مکران که در اقصای دور افتاده امپراتوری بود به مرکز تجارت و نقل ارتباطی مابین نواحی ساحلی و بنادر و هند و بین‌النهرین را ایفا کرد و بار دیگر مکران همان نقشی را بر عهده گرفت که در ازمنه باستان بین تمدن‌های باستانی رود سند و تمدن‌های سومر، اکد و بین‌النهرین را بازی کرده بود.

او که باتکیه بر مستندات صحبت می‌کند و حافظه بسیار خوبی هم دارد اضافه می‌کند: در کتاب تاریخ کرمان آمده که چنین

زمین در سال ۱۶ هجری توسط یک گروه مبلغ اسلام در این مسجد خوانده شده است. این گروه پس از آن راهی پاکستان و هندوستان شده‌اند.

قصدم را برای عکاسی از درون مسجد وارد آن شوم ولی متولی مسجد مانع می‌شود و ورود و عکاسی را منوط به اخذ مجوز از مولوی می‌کند و مولوی که تمایلی به این کار ندارد حاضر به صحبت راجع به مسجد و تاریخچه‌اش هم نمی‌شود و مرا راجع می‌دهد به فردی دیگر که از اهالی روستاست و می‌گویند در باره پیشینه روستا تحقیقات مفصلی داشته. با این شخص تماس می‌گیرم و ناگهان جهت قصه تغییر می‌کند.

تیس از نگاه یک محقق

پراپیدی دارد که خودش می‌گوید از پرادو پر قدرت تر است (خیلی زود می‌فهمم راست می‌گوید). "تاج محمد آذر پیرا" شصت و اندی سال سن دارد و معلم بازنشسته است. آن هم معلم ریاضیات. ولی پس از بازنشستگی، عشق به تاریخ و طبیعت ناگهان از او محقق ساخته بی‌نظیر و خستگی ناپذیر. تمامی کوه‌ها، بیابان‌ها و دره‌های اطراف تیس را پای پیاده و جب به‌وجب پیموده و او نیز همچون زمین، اسرار زیادی در دل دارد که تاکنون با کسی در میان نگذاشته. هنوز تردید دارد که آیا شخص معتبری را یافته برای سفره دل گشودن یا نه، و پس

خانوار و ۳۸۸۶ نفر رسیده است.

دلیل اصلی رفتنم به تیس در واقع بازدید از اماکن تاریخی و معروف آن جا از قبیل مسجد، غارهای سه‌گانه و معبد بانو سیتی (بان میسیتی) و گورستان جن‌ها است، همان‌ها که خیلی‌ها می‌دانند و درباره‌اش شنیده‌اند. ولی یک اتفاق ساده باعث شد که کلاً داستان و مسیر سفرم تغییر کند.

مسجد؛ آغاز راه

وارد جاده فرعی روستا که می‌شویم، در سمت راست دیواره‌های عمودی و عجیب صخره‌ها تا خود روستا مشایعتمان می‌کند. به‌رآنند می‌گویم که ابتدا به مسجد روستا برویم، مسجدی که می‌گویند خیلی پیش از آن که مسجد باشد، یعنی پیش از دوران اسلامی، عبادتگاهی بوده عظیم و پر رونق در همان مکان. در واقع مسجد جامع تیس حدود هزار سال پیش بر روی بقایای معبد بنا شده است و پس از آن بارها تعمیر و توسعه داده شده تا به وضعیت فعلی درآمده است. مسجدی بایک مناره که از دور دست‌ها هم دیده می‌شود و رنگ آمیزی الوان و زیبا که در واقع مدرسه مذهبی برادران اهل سنت نیز هست و کودکان از سنین خیلی کم راهی آن می‌شوند تا علوم دینی را بیاموزند. به گفته یک محقق، آن گونه که در کتاب "فتوح البلدان" نوشته "بلازی" آمده است، اولین اذان اسلام در ایران

